

BİTDER'in Ardından...

Bilgisayar Mühendisi İbrahim İzlem Gözükeleş
izlem.gozukeles@emo.org.tr

BİTDER web sitesine (<http://www.bitder.org/>) girildiğinde aşağıdaki mesajla karşılaşıyor:

**GENEL KURUL 2. ÇAĞRISI İLE 31 TEMMUZ
2010 TARİHİNDE GENEL KURULUMUZU
GERÇEKLEŞTİRDİK.**

**YETERLİ ÜYE KATILIMI SAĞLANAMADIĞI
İÇİN DERNEĞİMİZİN GELECEĞİNİ YASAL
SÜREÇ BELİRLEYECEKTİR.**

DUYURULUR.

Mesajın açıklaması: **BİTDER kapanıyor!**

Dernek 31 Temmuz'da ilk Genel Kurulu'nu gerçekleştirdi. Ne olduysa ondan sonraki hafta içinde oldu. Liste üyeleri, çoğunlukla aynı kişilerden gelen, e-posta'larla posta kutularının dolmuş olduğunu gördüler. Tansiyon giderek yükseldi, tartışma yerini hakaretlere bıraktı. En sonunda da, derneğin kurucularından, iki yıl içinde dernekleşme sürecindeki büyük katkılarının ve özverisinin inkar edilemeyeceği Nedim Akay'dan "VEDA" başlıklı ve "buraya kadarmış" diye başlayan bir e-posta geldi. Kırgın ve kızgın bir tonda yazılan e-posta'dan sonra listenin kapatıldığını öğrendik.

Bu yazının, "günah keçisi" aramak gibi bir derdi yok. Ama hiçbir bilişim çalışanının "Güvenli, eşit ve sağlıklı ortamlarda çalışma isteğimizi gerçekleştirmek, örgütlülüğün oluşması, yükselmesi umudu ile" oluşmuş bir birlikteliği öyle kolayca yitirmek gibi bir lüksü de yok. Dolayısıyla, umudu yeniden yeşertmenin yolu, bir eleştiri ve özeleştiri sürecinden geçiyor. Aşağıda, BİTDER için kritik bir gün olan Genel Kurul'un gerçekleştiği günden (31 Temmuz 2010) Veda e-postasına kadar kısa bir değerlendirme yer alıyor.

BİTDER ilk Genel Kurulu'nu gerçekleştirirken neredeyse iki yıllık bir tartışma sürecini geride

birakmıştı. IBM'deki sendikalaşma deneyimi ve şirketin örgütlenmeye karşı tahammülsüzlüğü bilişim çalışanlarını en sonunda "bir şey yapmaya" itmişti. Geçtiğimiz yıl yaptığımız "Bilişim Çalışanları Anketi"nde de gördüğümüz gibi çalışma koşulları giderek ağırlaşmaktaydı. Sanal ortamdaki tartışmalar, yakınmalar ve çaresizlik en nihayetinde "bir şey yapmalı"ya dönüşüyordu. 28 Aralık 2008 tarihinde, e-posta kutularımıza, "BİTDER DERNEĞİNİ BİRLİKTE KURMAYA VAR MISINIZ ?" konulu bir mesaj düştüğünde heyecanlandık. IBM Türk Limited Şirketi'nde sendikal örgütlenme mücadelesi başlatan ve yürüten beyaz yakalı bilişim emekçileri, tüm sektör çalışanı ve öğrencilerini BİTDER derneğini birlikte kurmaya çağırıyordu.

Sanal ortamda yoğun tartışmalar yaşandı. Oda/Sendika/Derneğ alternatifleri masaya yatırıldı. Sektördeki örgütlenme bilincinin son derece zayıf olduğu dikkate alınırsa oldukça verimli bir tartışma yaşandı. Zaman zaman ortaya çıkan kısa süreli gerginlikler sonrası "ben oynamıyorum" diyenler oldu. Fakat tartışmalar, tarafların olumlu, yapıcı katkılarıyla zenginleşti.

Derneğin tüzüğü de e-posta listelerinde oluşturuldu. En büyük tartışma başlığı ise "derneğe kimlerin üye olabileceği"ydi. "İşverenler, derneğe üye olabilecek mi?" sorusu ateşli tartışmalara sahne oldu. Farklı görüşler vardı. Bunları aşağıdaki gibi sınıflandırabiliriz:

✍️ "Adında emekçi kelimesini içeren bir derneğe patronların üyeliği kabul edilemez." diyenler.

✍️ "Sektörde birkaç kişiden oluşan şirketler azımsanmayacak sayıdadır ve patron-emekçi rolleri sık sık değişebilmektedir" tezini savunarak herhangi bir kısıtlama olmaması gerektiğini savunanlar.

✍️ "Üyelik konusunda bir kısıtlama olmasın fakat patronlar yönetim kurulu üyesi olamasın." diyenler.

Tartışma zamanla sönümlendi ve tüzük hiçbir kısıtlama içermeksizin Genel Kurul'a gidildi. Fakat Genel Kurul'da, BİTDER'in sonu olacak tartışmaların fitilini ateşleyen de yine bu konu oldu. Genel Kurul'da, önce tüzükte birkaç teknik konunun değiştirilmesi yönünde bir öneri getirildi. Ardından, aşağıdaki maddelerin tüzüğe eklenmesi istendi:

- ✍️ Günlük çalışma saatinin altıya indirilmesi,
- ✍️ Yıllık izin günlerinin en az 30 iş günü olarak belirlenmesi,
- ✍️ Bire bir buçuk yıpranma hakkı kazanılıp erken emekliliğin mümkün kılınması

Bu taleplerin ardından, genel kurul katılımcılarından biri derneğe üyelik koşulu hakkındaki kaygısını dile getirdi: "**Patronumla aynı dernekte yer almak istemiyorum. Dernek içindeki faaliyetlerimin doğrudan**

patronum tarafından gözlemlenmesi ya da herhangi bir örgütlenme girişimimizin patronların gözü önünde gerçekleşiyor olması risklidir."

Listedeki tartışmaya yeniden başlamıştık. Tartışmada dile getirilen çeşitli görüşler tartışmanın katılımcılarının siyasal bilinçleri konusunda önemli ipuçları içeriyordu. Örneğin, patron-yönetici kavramları bazı konuşmacılar tarafından birbirinin yerine kullanılmaktaydı. Ya da, patronların da emek verdiği, emekçi sayılabilecekleri hem asıl mücadele edilmesi gerekenin yabancı sermaye olduğu dile getirilebiliyordu. Tartışmalar bir kez daha sonuçsuz kaldı ve tüzük değişikliği ile ilgili tüm taleplerin "görüş ve öneriler" başlığı altında yer almasına, tüzük ile ilgili tartışmaların başka bir genel kurulda değerlendirilmesine karar verildi. Ardından derneğin yönetim kurullarının belirlenmesine geçildi.

16 kişi yönetim kurulu üyeliği için aday oldu. Yapılan seçim sonucunda yönetim ve denetleme kurullarının asıl ve yedek üyeleri belirlendi. İşverenlerin derneğe üyeliği tartışılırken, yeni yönetim kurulunun asıl üyeleri arasında 2 işveren vardı. Daha sonraki tartışmalar ve eleştiriler ufak bir şirketin ortaklarından biri olan bir yönetim kurulu üyesi üzerinden yürüdü. Ama yönetim kurulu üyelerinden bir başkası da 2.675 Milyon TL sermayeye sahip bir limited

şirketin iki ortağından biriydi. Yönetim kurulunun bu sınıfsal bileşiminin ilerideki süreçte sorun çıkarması muhtemeldi. Fakat asıl tehlike, yönetim kurulunun oluşum şekliyleydi. Genel Kurula katılan, oy kullanan ya da aday olan bilişim çalışanları tüm iyi niyetleriyle yönetimin oluşmasına katkıda bulunmuşlardı. Tecrübesizlik, kimi zaman ezberlerin bozulması gereken dönemlerde bir avantajdır. Bilişim sektörünün de "klasik sendikacılık"tan çok daha yaratıcı çözümlere gereksinimi vardı. Ancak, birbirini fazlaca tanımayan ve ortak bir çalışma programından yoksun yeni yönetim kurulunun önünde daha büyük zorluklar vardı. Bu zorlukların üstesinden gelip gelemeyeceklerini ise kararlılıkları ve diğer üyelerin desteği belirleyecekti.

(Devam etmeden önce burada bir yanlışlığı düzeltmek gerekiyor. Bazen internet'te yer

alan yanlış bir bilgi, doğrusunun olmadığı yerde kendini gerçeğin yerine ikame edebiliyor. Örneğin, Google’da BİTDER’i aratınca bulunan ilk bağlantılardan biri Ekşi Sözlük¹ oluyor ve orada BİTDER hakkında yazılan 7. madde de şöyle yazılmış:

“gerçekleşen genel kurul sonrası seçilen yeni yönetim kurulu ile eski yönetim kurulu birbirine girmiş., eski yönetim yeni yönetime sorospu çocukları demiş ve akabinde yönetim devredilmediği için , yeni genel kurul yapma süresi de kanunen aşıldığı için önümüzdeki günlerde muhtemelen fesh edilip dağıtılacak olan dernek.”

Öncelikle, seçilen yönetim kurulu, ilk Genel Kurulu’nu yapan derneğin ilk yönetim kuruluydu. Dolayısıyla, eski ve yeni yönetim arasında bir çatışma yok. Eğer eski yönetim anlatılmak istenen “Geçici Yönetim Kurulu” ise, burada yine bir sorun var. Eski yönetim ile yeni yeni yönetim arasında bir tartışma söz konusu değil. Yukarıdaki sözleri sarf eden de, sözlerin muhatabı da hem kurucu yönetim kurulunda hem de seçilen yeni yönetim kurulunda yer alan kişilerdi.)

İlk BİTDER yönetim kuruluna dair yapılan bu tespitlerin tamamı hemen genel kurul sonrası, genel kurula katılamamış ama genel kurulu merak eden arkadaşlarla paylaştığım düşüncelerdi. Daha yönetim kurulu ilk toplantısını yapmadan yaşayacaklarımız herhalde kimsenin aklına gelmemişti. Hele 24 Nisan 2009’da BİTDER tartışma listesine aşağıdaki içerikle atılan e-posta hatırlandığında:

200’e yakın Bilişim ve İletişim kitesinin sanal ortamda uzun tartışmalar sonrasında hazırladığı tüzüğü ile ülkemiz ve Bilişim tarihinde bir ilk.
BİTDER, 500’e yaklaşan kurucu üye sayısı ile tarihsel bir oluşum...

Bu “tarihi” dernek, varlığı ile olmasa da, hızlı yok oluşu ile tarihe geçti. 1 Ağustos 2010 tarihinde yani Genel Kurul’dan bir gün sonra, Nedim AKAY’ın Genel Kurul’da yaptığı sunumu listeye atmasıyla beraber, “patronların BİTDER’e üyeliği” tartışması, bir kez daha alevlendi. Sanal ortamdaki tartışmalarda ortamın zaman zaman gerilmesi, birkaç kişi arasında kısa süreli karşılıklı atışmaların yaşanması olağandır. Bu

durumda, liste yönetiminin daha önce belirlenmiş ve liste üyeleri tarafından kabul görmüş kurallar çerçevesinde tartışmayı yumuşatması gerekir. Ne yazık ki BİTDER listesinde daha önceden belirlenmiş böyle kurallar yoktu. Tartışma giderek kişiselleşip yıkıcı bir boyuta giderken tek yol seçilen yönetimin inisiyatif alıp, yaşanan kaosa el koymasındı. Henüz ilk toplantısını yapmamış olmasının da etkisiyle ilk yönetim kurulu, bireysel değil de, yönetim kurulu olarak böyle bir kararlılık sergileyemedi.

Bu boşlukta, Nedim Akay, o güne kadarki yapıcı çalışmaları dikkate alındığında, kendisinden beklenmeyecek bir hata yaptı: Tartışmayı başlatan kişiyi listeden attı. Oluşan tepkiler karşısındaki tavrı ise işleri daha da içinden çıkılmaz hale getirmekten öteye gitmedi. Önce attığı kişinin dernekten istifa ettiği için çıkarıldığını söyledi (bu doğru değildi), daha sonra da gerekçe olarak kendisine “başkaları hakkında gönderdiği, hakaret içerikli maillerinden dolayı” bu eylemi gerçekleştirdiğini söyledi (Bu da tartışmalı bir durumdu). Hemen ardından da yaptığının yanlış olduğunu kabul ederek, dernekdeki denetim kurulu üyeliğinden de normal üyelikten de istifa ettiğini duyurdu.

BİTDER’e en büyük darbeyi vuran ise, yönetim kurulu’nun bizzat kendisi oldu. Yönetim Kurulu’nun bir üyesinin, olayları toplarlama gayreti içindeki diğer bir yönetim kurulu üyesi için facebook ortamında sarf ettiği küfür ve küfre maruz kalanın mağduriyetini listeye duyurması derneği uçurumun kenarına getirdi. Ardından, iki kişi arasında gerçekleşen bir msn diyalogunun liste üyeleriyle paylaşılması Bilişim ve İletişim Çalışanları’nın örgütlenme girişiminin ilk perdesinin sonuna işaret ediyordu. Daha sonra sanal ortamdaki

tartışmalardan öğrendiğimiz, Nedim Akay'ın dernek defterlerini yeni yönetim kuruluna teslim etmeye yanaşmamasıyla, derneğin belirtilen süre içinde yeterli üye sayısıyla Genel Kurulu'nu yapmadığı için kapanacağı idi.

Peki, Nerede Hata Yapmıştık?

Birincisi, tüzük tartışmasını, işverenlerin derneğe üyeliğini gereğinden fazla önemsedik. Bu, konunun önemsiz olduğu anlamına gelmemeli. Ücretli çalışanlarla işverenlerin sınıfsal çıkarının farklı olduğunu biliyoruz, kimsenin bu çelişkiyi inkar etmek haddine değil. Fakat şunu da unutmamamız gerekirdi: Bugün BİTDER çatısı altında örgütlenmeye çalışan bilişim çalışanları, 12 Eylül darbesi sonrası yaşanan depolitizasyon süreci içinde büyüyen ve bembeyaz yakalarıyla kendisinin hep farklı olduğunu düşünmüş bir kesim. Son yıllarda düşen ücretler ve ağırlaşan çalışma koşulları çalışanları örgütlenmeye sevk etmiş olabilir; ancak "solcu bozuntuları"na akıl vermeye çalışanlar bile yönetici-işveren arasındaki ayrımın farkında olmadan şöyle diyebiliyor:

...bugün memur olan ama yarın amir olacak sizler ? Amir olduğunuzda emekçi olamayacağınızdan endişe mi duyuyorsunuz ? Dernek her gün üyem emekçi mi değil mi araştırması mı yapacak? Yoksa yönetici olma ihtimali olanların bir çetelresi mi tutulacak. Ya da noterden yeminli beyan mı isteyeceğiz yönetici olmayacaklarına dair.

Bazı şeyleri zamana bırakmak gerekiyordu. Dernek'te işveren-çalışan gerilimi er ya da geç su yüzüne çıkacaktı. En azından her sınıfın farklı önceliklerinin olacaktı. Dolayısıyla, aşağıdan yukarı bir örgütlenme çalışmasının başarılı olma şansı oldukça yüksekti. O zaman yönetim de salt ücretli çalışanlardan oluşurdu, tüzük de değişebilirdi. Olmadı, başka bir dernek kurmak o kadar zor değildi.

İkincisi, yönetim kurulunun oluşturulmasında özensiz davrandık. Her şeyin olağan gittiği bir dönemde, seçilen yönetim kurulu işi az çok idare edebilirdi. Fakat bir kriz anında, bu krizin yıkıma dönüşmesini engelleyebilecek, inisiyatif alabilecek, bir diğer deyişle süreci gerçekten yönetebilecek bir ekibe ihtiyaç vardı. Ne yazık ki yedi iyi niyetli insan, iyi bir yönetim için yeterli olmadı. Yönetim kurulu üyelerinin bireysel çıkışları ortamı daha çok gerdi. Kararlı bir şekilde, tüzük değişikliklerinin daha sonraki

genel kurulda değerlendirileceğini ve tartışmaya devam etmenin şu an için yararsız olduğunu savunmak gerekirken, tam tersi yapıldı. Tartışmada doğrudan taraf olundu ve işverenlerin üyeliği için geliştirilen tezler kendi karşısını kuvvetlendirmekten öteye geçemedi.

Üçüncüsü ve en önemlisi, sorun bizdik. Nedim Akay çalıştı, faydalı işler yaptı. Fakat biz, "eline sağlık Nedim" demekle yetindik. Ancak kendisi de, 2 yıllık süreç içinde, bir çok kitle örgütü aktivistinde gördüğümüz "iktidar sendromu" nun belirtilerini göstermeye başladı. BİTDER'i gereğinden fazla sahiplendi, her zaman olabilecek eleştirilere karşı aşırı duygusal tepkiler vermeye başladı. Yönetim kurulunda olmasa da, hâlâ derneğin geleceğini belirleyecek gücü elinde bulunduruyor olması, iki yıldır görmediğimiz ya da görmek istediğimiz bir çarpıklığı gün yüzüne çıkardı: BİTDER eşittir Nedim Akay olmuştur. Bundan hepimizin özellikle ders çıkarması gerekiyor: "Ben oynamıyorum, topumu da alıp gidiyorum." deyince bir dernek paramparça oluyorsa zaten "BİTDER altında örgütleniyoruz" hayalinden uyanmamız gerekiyor demektir. Biz, gerçek anlamda örgütlenemedik. Belki de çok geç olmadan uykudan uyanmamız daha hayırlı oldu.

Aslında bugün her şey bitmiş değil. BİTDER'in geleceği belirsiz. Ama ilk örgütlenme girişimimizin başarısızlıkla sonuçlanmış olması, bilişim çalışanları olarak örgütlenme fikrinden vazgeçtiğimiz anlamına gelmiyor. Yine deneyeceğiz, belki yine başarısız olacağız... Ama yine yeniden başlayacağız. Güvenli, eşit ve sağlıklı ortamlarda çalışma isteğimizi yitirmediğimiz sürece hep mücadele edeceğiz.

Ayrıca bizim, EMO'da örgütlü Bilgisayar Mühendislerinin, "Destek" mesajı göndermek dışında yapabileceği çok şey var. En azından EMO üyeleri olarak, BİTDER örneğinde eksikliği çok rahat gözlemlenebilen, belirli bir örgütlenme deneyimine ve örgüt kültürüne sahibiz. Desteklemek bizim için yeterli değildir, doğrudan sürecin içinde olmamız, inisiyatif almaktan kaçınmamamız gerekiyor.

(1) Ekşi Sözlük,

<http://www.eksisozluk.com/show.asp?t=bitder>,
Son erişim 12 Eylül 2010